

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА
САРМАНОВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САРМАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ЖИТӘКЧЕСЕ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

07.04.2021

с. Сарманово

№ 121

Сарман муниципаль районы территориясендә
жир эшләрен башкару тәртібе турындагы
нигезләмәне раслау хакында

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары
турында" 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Сарман
муниципаль районы Уставы нигезендә,

КАРАР БИРӘМ:

1. Сарман муниципаль районы территориясендә жир эшләрен башкару тәртібе
турындагы нигезләмәне расларга (кушымта).
2. Әлеге карарны массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарырга,
"Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында"
(PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Сарман муниципаль районының рәсми сайтында
урнаштырырга.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны район Башкарма комитеты
житәкчесенәң инфраструктура үсеше буенча урынбасары А.Р. Гайфетдиновка
йөкләргә.

Башкарма комитет
житәкчесе

Ф.Ә. Вәлиев

НИГЕЗЛӘМӘ

Сарман муниципаль районы территориясендә жир эшләрән башкару тәртибе турында

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы, Сарман муниципаль районы Уставы нигезендә эшләнә.

1.2. Әлеге Нигезләмәне Сарман муниципаль районы территориясендә эш итә торган барлык юридик һәм физик затлар (жир кишәрлекләренәң милек, файдалану яисә арендау хокукына бәйсез рәвештә) өчен үтәү мәжбүри:

а) биналар, корылмалар, жир асты һәм жир өсте инженерлык челтәрләрен, коммуникацияләренә проектлау һәм төзү;

б) жир эшләрән башкаруга проект документларын килештерү;

в) жир эшләрән башкаруны контрольдә тоту һәм күзәтү.

1.3. Әлеге Нигезләмә максатлары өчен түбәндәге төп терминнар һәм билгеләмәләр кулланыла:

а) **жир эшләре**-30 сантиметрдан артык тирәнлеккә грунт ачу (сөрү эшләрәннән тыш), барлык төр, жир асты һәм жир өсте инженерлык челтәрләре, коммуникацияләр объектларын һәм корылмаларын төзегәндә свай тутыру һәм төяү, шулай ук 50 сантиметрдан артык биоклеккә туфрак белән сибү белән бәйлә эшләр башкару;

б) **жир эшләрән башкаруга ордер** - Сарман Сарман муниципаль районы башкарма комитеты тарафыннан күчәмсез мөлкәт объектларын, жир асты инженерлык корылмаларын һәм коммуникацияләренә төзегәндә, ремонтлаганда жир, бораулау һәм башка эшләр башкару хокукы бирелгән документ;

в) **эшләр житештерүче** - жир эшләрән башкаруга хокук сораучы физик яки юридик зат;

д) **авария хәле** - жирлек, квартал, торак йорт, инженерлык коммуникацияләре һәм корылмалары эшендә көтелмәгән хокук бозулар нәтижәсендә жирлек территориясендә, квартал, торак йорт, башка тормыш өчен мөһим объектта ресурслар белән тәэмин итү (су белән тәэмин итү, су чыгару, жылылык, газ белән тәэмин итү, электр белән тәэмин итү) ышанычлылыгын тулысынча туктатуга яисә киметүгә китерерлек вазгыять.

2. Жир эшләрән башкаруга ордер бирү тәртибе

2.1. Исемлек буенча жир эшләрәнәң барлык төрләрен башкару (1 нче кушымта) бары тик жир эшләрән башкаруга ордер булганда гына рөхсәт ителә (алга таба - Ордер).

Сарман муниципаль районы жирлекләре территорияләрен төзекләндерүгә бәйлә жир, төзелеш һәм ремонт эшләрән оештыру һәм уздыру тәртибе, жир эшләрән

житештерүгә ордер алу жирле үзидарә органнарының хокукый актларының билгеләнгән таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.2. Территорияне төзекләндерү белән бәйлә төзелеш һәм жир эшләрен, инженерлык коммуникацияләрен төзү һәм ремонтлау эшләрен башкару срокларын килештерүне һәм координацияләүне Сарман муниципаль районы Башкарма комитеты (алга таба – вәкаләтле орган) башкара. Жир эшләрен башкаруга Ордер вәкаләтле орган тарафыннан бирелә.

2.3. Ордер алу өчен заказ бирүче яки эшләр башкаручы (алга таба – мөрәжәгать итүче) вәкаләтле органга гариза (2 нче кушымта) һәм кирәкле документларны (3 нче кушымта) жиберә.

Эшләрен башкаручы, заказчының рәсмиләштерелгән ордеры булуына инанмыйча, эшләр башкарырга хокуклы түгел.

Вәкаләтле орган жир эшләрен башкаруга ордер алу өчен гариза алынганнан соң 13 көн эчендә:

а) документларның барлыгын һәм аларның билгеләнгән таләпләргә туры килүенә тикшерү үткәрә;

б) проектның дәүләт шәһәр төзелеше нормативлары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры килүенә тикшерү үткәрә;

в) жир эшләрен башкаруга ордер бирә яки баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, ордер бирүдән баш тарта.

Вәкаләтле орган әлеге Тәртипнең 4 нче кушымтасында каралган очрақларда ордер бирүдән баш тарта.

2.4. Ордер гариза бирүчегә бирелә

2.5. вәкаләтле орган ордер биргәндә эшләрен башкару срокларын һәм территорияне бозылган төзекләндерүне тулысынча торгызу срокларын билгели.

Ордер, гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре белән каралган эшләрен башкаруның норматив дәвамлылыгын исәпкә алып, эшләрен башкаруның билгеләнгән графигы нигезендә, билгеләнгән срокка рәсмиләштерелә.

Ордер анда күрсәтелгән төренә, күләменә, срогына һәм урынында эш башкаруда гамәлдә. Эшләр ордерда күрсәтелгән эшләрен башкаручы тарафыннан гына башкарыла ала. Эшләрен башкару барышында гариза бирүче вәкаләтле органга рөхсәт бирү шартларын үзгәртү (жаваплы эшләр башкаручы, лицензияләр срогы тәмамлану, проект карарларының сизелерлек үзгәрешләре һ. б.) турында хәбәр итә. Ордерда күрсәтелгән эш башкаручысын алыштырган очрақта, объектны башка эш башкаручысына күчергән очрақта, заказчы аны бүтән эш башкаручысына үзгәртеп рәсмиләштерергә тиеш. Гамәлдәге ордерга үзгәрешләр һәм өстәмәләр аны биргән урыны буенча гына кертелә.

Ордерда күрсәтелгән эш башланган вакыт 5 (биш) эш көненнән артык булганда, бирелгән ордер гамәлдә түгел дип санала һәм гариза бирүче тарафыннан вәкаләтле органга срок чыкканнан соң 3 эш көне эчендә кире кайтарылырга тиеш.

2.6. Жир эшләренә барлык төрләрен башкарганда, бер айдан артык вакытта булган ордер аерым этапларга, аларның һәркайсына эш срокларын билгеләп, бирелә ала.

2.7. Вәкаләтле орган ордерның гамәлен түбәндәге очрақларда туктатып тора:

- әгәр жир эшләрә башкарыла торган объектның торышы кешеләрнең яшәвенә, сәламәтлегенә һәм транспорт хәрәкәтенә куркыныч тудырса;

- мөрәжәгать итүче тарафыннан ордерны рәсмиләштерүнең билгеләнгән тәртибен бозу очраklarын ачыклау, алар нигезендә ул бирелгән гамәлләрне, рөхсәтләрне, килешүләрне вакытлыча туктату;

- жир эшләрә алып барыла торган урын белән янәшә урнашкан биналар һәм корылмаларның конструкцияләре һәм элементлары деформациясә барлыкка килү.

Ордерның гамәлдә булуы туктатылган очракта, мөрәжәгать итүченең ордery алынырга тиеш.

Ордерның гамәлен туктатып торуга сәбәп булган житешсезлекләрне бетергәннән соң, аның гамәле яңадан торгызыла (ордер мөрәжәгать итүчегә кире кайта). Шул ук вакытта ордерда аның гамәлдә булуын тиешле чорда туктатып тору турында билге ясала.

Ордерның гамәлен торгызу мөрәжәгать итүченең хокук бозуларны бетерүне раслаучы һәм жир эшләрә башкарганда әлегә кагыйдәләрнең үтәлешен гарантияләүче вәкаләтле органга мөрәжәгәте буенча башкарыла.

2.8. Вакыты чыккан ордер буенча эшләрне гамәлгә ашыру тыела. Вакыты чыккан ордер буенча эшләр башкару үз белдегәң белән жир эшләрән башкару дип таныла. Эшләрне билгеләнгән сroкта үтәмәгән яки эшләрне ордерда билгеләнгән сroкта тәмамларга мөмкинлек бирми торган сәбәпләр килеп чыккан очракта, мөрәжәгать итүче ордер сroklarын озайту турында гариза белән вәкаләтле органга мөрәжәгать итәргә тиеш. Озайту ордерда күрсәтелгән сroк беткәнче биш календарь көннән дә ким булмаган вакыт эчендә башкарыла.

2.9. Эшләрне туктатканда, финанслау булмау сәбәпле, ордер эшләрне башкару хокукыннан башка (бары тик төзелеш майданчыгы территориясен карап тоту өчен генә), төзелеш майданчыгын карап тоту өчен тулы жаваплылык белән эш заказчысы тарафыннан яңадан рәсмиләштерелә.

Озак вакытлар финансланмаган очракта объект резервланган булырга мөмкин, ордер ябылган. Резервланган объектны карап тоту өчен заказчы жаваплы.

2.10. Зур озынлыктагы трассаларда һәм автомобиль юллары киселешендә эшләр башкарганда, Ордер, һәр участокка эшләү сroklarын билгеләп, аерым участокларга бирелә, ләкин 100 п.м. су чыгару, канализация, жылылык трассасы, газүткәргеч һәм 200 п.м. телефон һәм электр кабельләре өчен һәм автомобиль юлларын кисеп чыкканда аерым участокларга бирелә.

3. Инженер-коммуникацион (жир), ремонт һәм башка эшләр башкару тәртибе

3.1. Киләсе елда жир асты челтәрләрән, корылмаларын төзү яки реконструкцияләү (подрядчы яки хужалык ысулы белән) буенча эшләр башкарылырга тиешле оешмалар, төзелеш яки реконструкция өчен билгеләнгән трассаларның сызымнарын кушып, киләсе елның 1 октябренә кадәр вәкаләтле органга планлы гаризалар тапшырырга тиеш.

3.2. магистраль урамнарда, камилләштерү өслеге булган юлларда һәм майданнарда жир асты коммуникацияләрен салуның һәм яңадан урнаштыруның төп ысулы - төзек өслекне ачудан башка ябык ысул.

Магистраль урамнарында, проспектларда, юлларда һәм камилләштерелгән майданнарда инженерлык коммуникацияләрен салу һәм яңадан коруның ачык ысулы вәкаләтле орган тарафыннан язма рәвештә бирелгән рөхсәт буенча гына рөхсәт ителә.

3.3. Автомобиль юлларының машиналар йөрү өлешендә автотранспорт хәрәкәтен вакытлыча чикләүне яисә туктатуны (урамны туктатып торыу һәм ябуны) таләп итүче жир эшләре бары тик юл хәрәкәте иминлеген өлкәсендә орган белән килешеп кенә башкарыла.

3.4. Жир эшләре башлангыч алдыннан гариза бирүче жир эшләре башлангыч кадәр бер тәүлектән дә соңга калмыйча, эшләр башкару урынына эксплуатация хезмәтләре һәм башка оешмалар, учреждение һәм физик затларны, жир асты корылмалары яисә башка объектлар булган вәкаләтле вәкилләргә чакырырга тиеш. Бу тәртип шулай ук жир эшләрен башкаруны килештерү кәгазендә милекче, кишәрлектән файдаланучы физик затларны, жир эшләре башкарылачак кишәрлектән файдаланучыларны, шулай ук чиктәш һәм параллель инженерлык челтәрләре булган жир эшләрен оештыру яисә аларны оештыру зарурлыгы күрсәтелгән очракта да кулланыла.

3.5. Ордерда күрсәтелгән эксплуатация һәм башка оешмалар җитәкчеләре үз вәкаләтле вәкилләренә эш урынына килүен тәмин итәргә бурычлы. Бер үк вакытта жир асты корылмаларының, коммуникацияләрен һәм башка мөлкәтнең сакланышын һәм зыян китерүен кисәтү максатыннан, эшләргә башкаруның аерым шартлары төгәлләштерелә һәм язмача теркәлә.

Проектта күрсәтелмәгән жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары ачыкланган очракта, эшләр башкаруга комачауламаса да, жир эшләре башкару тыела. Казу урынына коммуникацияләр һәм корылмалар хужалары вәкилләргә чакырылырга тиеш. Бер үк вакытта эшләргә җитештерүче коммуникацияләргә һәм корылмаларны зарарланулардан яклау чаралары күрергә тиеш. Кирәкле яклануны тәмин итү мөмкин булмаган очракта, эшләр өслеге коммуникацияләргә һәм корылмаларның хужалары белән эшләр проектны килештергәнчегә кадәр туктатылырга тиеш.

3.6. Жир эшләргә җитештерә башлаганчы, эш җитештерүче, эшләргә типик киртә нигезендә санитария нормалары һәм кагыйдәләргә таләпләргә туры китереп типлаштырылган киртә булып тора, һәм, эш башкаручы оешма исемен, эшләргә башкару өчен җаваплы затның исемен, телефон номерын күрсәтеп, ГОСТ нигезендә типик юл билгеләргә белән җиһазландырылачак.

Кичке һәм төнгә сәгәтләрдә коймаларда Россия Федерациясендә юл хәрәкәте кагыйдәләргә белән каралган яктылыкны кире кайтаручы кисәтү билгеләргә булырга тиеш.

Юлларны ябуны таләп итә торган юлларда юл билгеләргә куелганда, РФ Эчке эшләр министрлыгы органнарында расланган схемалар буенча юл йөрү юллары билгеләнә. Караңгылык башлану белән аерылу урыннары яктыртыла.

3.7. Эшләрне башкарган вакытта жир эшләрән башкарган өчен жаваплы зат, эшләр башкаруга ордер, билгеләнгән тәртиптә килештерелгән техник проект, РФ Эчке эшләр министрлыгының Сарман районы буенча бүлеге белән килештерелгән юл хәрәкәте схемасы, эшләр житештерү проекты, шулай ук жир асты корылмалары һәм коммуникацияләр хужаларының күрсәтмәләре булган урында даими булырга тиеш.

3.8. Жир асты корылмаларын һәм коммуникацияләргә төзегәндә, ремонтлаганда һәм үзгәртеп корганда жир эшләргә киртәләргән урнаштыру урыннары эшләр башкару проектында билгеләнә. Төзелеш материаллары, техника һәм механизмнар киртәләнгән участок чикләрендә булырга тиеш. Жир эшләргә урынын коймалау юл катламын тулысынча торгызганнан соң гына алынырга тиеш.

3.9. Гамәлдәге жир асты инженерлык челтәрләргән, яшел утыртмаларның сакланышы өчен гариза бирүгә жавап бирә. Күрше яки кисешүгә коммуникацияләр зыян күргән очракта, алар әлегә коммуникацияләргә эксплуатацияләрүгә оешманы күрсәтү буенча эш башкара торган оешма көчләргә һәм чаралары белән кичекмәстән торгызылырга тиеш.

Шәһәрнең үзәк урамнарында һәм мәйданнарында, транспорт һәм жәяүлеләргән интенсив хәрәкәтгә урыннарында жир асты коммуникацияләргән төзү һәм реконструкцияләрү эшләргә (планнан тыш характердан тыш) төнгә вакытта башкарылырга тиеш. Коймалар, грунт һәм материаллар иртәнгә сәгать 7 гә кадәр алынырга тиеш.

3.10. Алына торган грунт коймалар чикләрендә саклана. Төзек булмаган территорияләрдә эшләр башкарганда, бер яктан, кире күмү өчен, траншеядан эшләнгән грунт саклау рөхсәт ителә.

Сүтелгән юл киёмнәргән материаллар һәм төзелеш материаллары киртәләп алынган урын чикләрендә яки махсус билгеләнгән урыннарда сакланырга тиеш. Бордюргән, дерн сүтелә һәм икенчел куллану өчен аның яраклылыгы билгеләнә. Эшләргә житештерүгә шулай ук сүтелгән юл һәм тротуар катламының, борт ташының, баскычларның һәм плитәләргән сакланышын тәмин итәргә бурычлы.

Жир эшләргән башкарганда грунт, төзелеш материаллары, юл һәм урамнарның машиналар йөрү өлешендә, жәяүлеләр тротуарларында, чүп-чардан арындырылган газоннарда юл киёмнәргән сүтү тыела.

3.11. Транспорт магистральләргән, юлларның һәм урамнарның машиналар йөрү өлешендә, жәяүлеләр тротуарларында һәм башка төзекләндерелгән территорияләрдә, газоннарда жир эшләргә башкарганда, траншея һәм грунт чикләргән каты өслек бары тик экология һәм табигый ресурслар буенча махсус вәкаләтле орган күрсәтелгән урыннарда гына эшләнә һәм тикшерелә.

Юл йөрү өлешендә һәм тротуарларның асфальт өслөгән ачу проект һәм рөхсәт белән каралган чикләрдә һәм ачыла торган траншея күләнәргән башкарыла. Сүтелгән асфальт катламы (кисәкләр) бер эш көне дөвамында чыгарылырга тиеш. 2 тәүлектән артык вакытка асфальт кисәкләргән саклау рөхсәт ителми.

3.12. Урамнарда, юлларда, тротуарларда, мәйданнарда һәм башка төзекләндерелгән территорияләрдә жир эшләргә түбәндәгә шартларны үтәү белән алып барыла:

- эшләр кыска гына участоклар белән эш башкару проекты нигезендә башкарылырга тиеш;

- алдагы участокларда эшләр, шул исәптән, торгызу эшләре һәм территорияне жыештыру эшләре тәмамланганнан соң гына рөхсәт ителә;

- траншея киңлегенә корылмаларның тышкы габаритларына карап минималь булырга тиеш;

- траншеялар һәм чокырлар тулы тирәнлеккә кадәр киңәйтелергә тиеш, яисә жир эшкәртү кагыйдәләре нигезендә тиешле авыш тау булырга тиеш.

3.13. Жир эшләре барган урыннарда һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә яңгыр һәм кар суларын үткәрү эшләрен башкаручы оешма тәмин итәргә тиеш. Коеларны, яңгыр рәшәткәләрен һәм лотокларны саклау өчен коеларга, яңгыр суларына һәм лотокларга керү мөмкинлеген тәмин итүче агач щит һәм тартмалар кулланылырга тиеш.

3.14. Гамәлдәге инженерлык коммуникацияләренә һәм алар белән кисешкән урыннарда турыдан-туры якын жирдә жир эшләре башкару тиешле санитар нормалар һәм кагыйдәләр, эшләр башкару кагыйдәләре һәм эксплуатация оешмаларының норматив документлары таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән эшләр эшләр башкаручы күзәтүендә, шулай ук эксплуатация хезмәтләре хужалары күзәтүендә башкарыла, алар урында грунтны кулдан эшкәртү чикләрен билгелиләр. Гамәлдәге жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары янында, гамәлдәге жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары хужалары белән килешмичә, жир механизмнарын, бәрмә инструментларын (ломнар, кирка, чөй, пневматик инструментлар һ.б.) куллану, эшләрне оештыру проектында каралган ераклыктан азрак булган аралыкларда экскаваторлардан файдалану тыела. Бу очракларда эшләр кулдан гына башкарыла.

Жир эшләрен каткан һәм каты грунтта башкарганда, төшөп баручы клин жайланмаларны газүткәргечләргә, электр кабельләренә һәм башка жир асты коммуникацияләренә яки өч метрдан якынарак булган объектларга кадәр 5 метрдан да якын куллану тыела. Төшөп баручы клин жайланмаларны торактан турыдан-туры якында куллану тыела.

Гамәлдәге жир асты корылмаларына зыян китергән өчен жир эшләрен башкаручы оешмалар һәм физик затлар, шулай ук объектта бу эшләрне башкару өчен җаваплы вазыйфалы затлар җаваплы.

3.15. Эшләр башкарганда тыела:

- РФ Эчке эшләр министрлыгы бүлегенә белән килешмичә генә юлларда эшләр башкару;

- урамнарның якын-тирә участокларын һәм яңгыр канализациясен чүпләү;

- суүткәргеч торбалар, кюветлар һәм газоннарны күмү;

- газ үткәргечләрнең, жылылык трассаларының, электр тапшыру линияләрен һәм элемент линияләрен саклау зоналарында материаллар һәм конструкцияләр туплау;

- люкларның капкачларын, күзәтү коеларын һәм камераларын, су агызу рәшәткәләрен һәм яңгыр суын агызу коеларын, юл бие лотокларын һәм кюветларын; үткәргеч торбаларны һәм дренажларны, геодезик билгеләрне, жир эшләрен башкару

өчен бүлеп бирелмәгән юлның транспорт йөрү өлеше һәм тротуарларны туфрак яисә төзелеш материаллары белән күмү;

- юлларны, тротуарларны һәм төзекләндерелгән территорияләрне траншеялардан, котлованнардан, коелардан су чыгарту. Су әлеге участка булган су жыю канализациясенә юнәлтелергә яисә шланглар һәм лотоклар буенча агызылырга тиеш;

- гамәлдәге жир асты корылмаларын, расланган проектта каралмаган булса да, кызыксынган оешма һәм вәкаләтле орган белән килештермичә, әгәр дә әлеге корылма житештерүгә комачауламаса да, гамәлдәге жир асты корылмаларын күчерү;

- гамәлдәге жир асты челтәрләре трассаларында нинди дә булса төзелмәләреннән һәм корылмаларның күчүе;

- законнарда билгеләнгән тәртиптә урыныннан алуға рөхсәт бирмичә, яшел утыртмаларны кисү һәм алып ату, тамыр системасын ачу;

- торак пунктлар урамнары буйлап транспорт һәм машиналар чапканда узышу;

- жир асты коммуникацияләре чыгу юлы булмаган, геодезия хезмәте тарафыннан контроль-башкару төшерү эшләре башкарылганчы салынган траншеяларны (кабель, торбаларны жәю өчен) күмү;

- төзелеш объектларын, инженерлык жир асты коммуникацияләрен эксплуатациягә кабул итү, һәм вәкаләтле органда килештерелгән башкарма схеманы үтәмичә, ордерны ябу.

3.16. Яшелләндерелгән территориядә жир эшләре башкарганга казуны башкаручы оешма, предприятие, учреждение яки физик затлар бурычлы:

- яшелләндерелгән территориядән файдаланучылар белән һәм вәкаләтле орган белән яшел утыртмалар зонасында төзелеш эшләре башлануын килештерергә һәм эшләреннән тәмамлануы турында ике көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә;

- төзелеш материалларын тупламаска һәм машиналарны газоннарда туктатырга, шулай ук агачтан 2,5 м һәм куаклардан 1,5 м ераклыкта урнаштырмаска. Ягулык материалларын агач һәм куаклардан 10 метрдан да ким булмаган жирдә туплау;

- яшел үсентеләр төзелеш материалларына су сипмәскә һәм пычратмаска;

- керү юллары һәм күтәрү краннарын урнаштыру урыннарын утыртмалардан читтә ясарга һәм агачларның билгеләнгән коймаларын бозмаска;

- агачларның һәм куакларның тамыр системасы зонасында эшләүне, тамыр системасына зыян китермичә, төп скелет тамырларынан түбәнрәк башкарырга;

- жир эшләре башкарганга жирнең өске уңдырышлы катламын алырга, өяргә (буртование) һәм саклап калырга һәм, табигатьне саклау чараларын үткәреп, аны билгеләнгән урыннарда чыгаруны һәм бозылган жирләргә торгызуны тәмин итәргә;

- төзелеш территориясендә урнашкан агачларны 2 метр биеклектәге тоташ щитлар белән әйләндереп алырга. Щитларны агач кәүсәсеннән кимендә 0,5 м ераклыкта өчпочмак итеп урнаштырырга, шулай ук киртәли торган өчпочмак тирәли 0,5 м радиуслы агач түшәмә (настил) урнаштырырга;

- шәһәр юлларын, майданнарны, ишегалларын, тротуарларны һәм башкаларны асфальтлаган һәм асфальтлаган вакытта, ким дигәндә, 2 метр диаметрлы буш

пространствоны, алга таба тимер-бетон рәшәткә яки башка каплам урнаштыру белән калдырырга;

- кабель, канализация торбалары һәм башка корылмалар салганда траншеялар өлгесен, кәүсәсен 2 м дан да ким булмаган ераклыкта, кимендә 15 см калыңлыкта - 3 м, куаклардан 1,5 м дан ким булмаган ераклыкта, иң чик скелет ботагы нигезеннән ераклыкны исәпләп, агач кәүсәсеннән кимендә 1,5 м ясарга;

- юлларны, тротуарларны һәм башка корылмаларны реконструкцияләгәндә һәм төзөгәндә гамәлдәге үсентеләр тирәсендә 5 см дан артык вакытка каршы вертикаль билгеләр үзгәрүгә юл куймаска кирәк. Тамыр системасын салу яки тапшыру котылгысыз очрақларда, проектларда һәм сметаларда агачларның нормаль үсеш шартларын саклау өчен тиешле жайланмалар каралган;

- төзелеш эшләрен башкарганда, вәкаләтле орган күрсәткән урыннарда грунт чыгаруны тәмин итәргә, табигать саклау чараларын үткәрергә һәм жимерелгән жирләрне яңадан торгызырга.

4. Авария хәлендәге эшләрен башкару һәм аларның нәтижәләрен бетерү тәртібе

4.1. Аварияләрен бетергәндә (авария телефонограммасы буенча) авария хәлендәге хезмәтләрен инженерлык челтәрләрендә казу эшләрен бер тәүлек эчендә алдан рәсмиләштермичә башкарырга рөхсәт ителә.

4.2. Жир асты корылмаларында, инженерлык коммуникацияләрендә авария хәле барлыкка килгәндә яки аларны эксплуатацияләү барышында яисә аларның нормаль эшләвен бозуга яки бәхәтсезлек очрақлары өчен алшартлар барлыкка килүгә бәйле рәвештә төзелеш эшләре алып барылганда, күрсәтелгән инженерлык корылмаларыннан һәм коммуникацияләрдән файдаланучы оешма кичекмәстән авария хәлен бетерү өчен урынга, үзенә хезмәт таныклығы һәм авария хезмәтенен наряды булган жаваплы зат житәкчеләгендә авария-коткару турында гариза яки телефонограмманың күчәрмәсен жибәрергә һәм аварияне бетерүгә керешергә тиеш. Авария эшләре аны тулысынча бетергәнчегә кадәр өзлексез режимда алып барыла.

4.3. Казу эшләре башланганчы, авария бригадасын жибәерү белән бер үк вакытта, эксплуатацияләнүче оешма авария турында вәкаләтле органга, эшләрен үткәерү урыны турында шәхси мәгълүматларга хәбәр итәргә, шулай ук инженер корылмаларыннан файдаланучы оешманың телефон программасы, РФ Эчке эшләр министрлығы бүлегә (юлны чикләү яки ябу кирәк булганда) авариясе турында хәбәр итәргә, яшелләндерелгән территориядә аварияле эшләр башкарганда вәкаләтле органга хәбәр итәргә тиеш.

Жир эшләрен башкарганда, янәшәдә урнашкан челтәрләрен сакланышын тәмин итү өчен, эшләр житештерүче алар урынына жир асты коммуникацияләре булган эксплуатация оешмалары вәкилләрен чакыртырга тиеш.

Авария турында хәбәр алынганнан соң, инженерлык коммуникацияләре һәм жир асты корылмалары белән чиктәш оешмалар житәкчеләре авария урынына жаваплы вәкилләрен вакытында килергә һәм булган коммуникацияләрен һәм корылмаларның сакланышын тәмин итү өчен кирәкле шартлар турында язмага күрсәтмәләр бирергә тиешләр.

4.4. Авария хәлендәге ачуга рөхсәт (ордер) бер үк вакытта эшләр башкару башлану белән рәсмиләштерелә. Әгәр авария эш вакытында яки ял көнендә килеп чыккан икән, рөхсәт киләсе эш көне белән рәсмиләштерелә.

Эшләрне башкаручы оешма аварияне вакытында бетермәгән һәм территорияне төзекләндермәгән өчен, шулай ук ордерны рәсмиләштермәгән очракта гамәлдәге законнар нигезендә җавап тотат.

4.5. Инженерлык коммуникацияләрендә аварияләрне бетерү өчен торгызу эшләренең дәвамлылыгы жәйге чорда өч тәүлек һәм кышкы чорда биш тәүлек тәшкил итәргә тиеш.

4.6. Эшләр башкару өчен җаваплы кешеләр һәм транспорт хәрәкәте иминлеген, янәшәдәге жир асты һәм жир өсте корылмаларының сакланышын тәмин итәргә, кирәкле киртәләрне, юл билгеләрен, күрсәткечләрне, яктырткычларны, мәгълүмат щитларын тиешенчә карап тотарга тиеш; кирәк булган очракта, эшләр турында халыкка һәм житештерү предприятиеләренә масса күләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр ителә.

4.7. Әлеге Нигезләмәнең 4.11 пунктында каралган очраклардан тыш, жир асты коммуникацияләрендә аварияләр бетерелгәннән соң юлларның, тротуарларның өслекләре яңадан торгызыла. Бу чорда урамнарның һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен каплау урыннарында тоту оешмага, предприятиегә, учреждениегә, капламаларны ачучы физик затка йөкләнә. Территорияне төзекләндерү эшләре территориянең беренчел торышына туры китереп тулы күләмдә башкарыла.

4.8. Авария-торгызу эшләрен үткәру объекты территорияне төзекләндерү һәм юл-ремонт эшләрен фактта башкару эшләрен тикшергәннән соң, һәм аларның сыйфатын тикшергәннән соң, эшләрне башкаручы оешма вәкилләре, территория хужасы, вәкаләтле орган, шулай ук РФ Эчке эшләр министрлыгы бүлеге вәкилләре катнашында (әгәр эшләр машиналар йөрү өлешендә башкарылган булса) контрольдә тотудан төшереп калдырыла.

4.9. Планлаштырылган эшләрне авария хәлендәге төрдә башкару тыела. Мондый гамәлләрдә гаепле эшләрне башкаручылар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы.

4.10. Авария булган инженерлык челтәрләренең хужалары өч ел дәвамында территорияне төзекләндерүнең торышы өчен җаваплы.

4.11. Гамәлдәге жир асты корылмаларына һәм коммуникацияләренә зыян китергән өчен эшләрне башкаручы оешмалар һәм аларны житештерү өчен җаваплы зат җаваплы.

5. Жир эшләрен башкарганнан соң торгызу эшләре

5.1. Жир эшләре башкаручы оешма, предприятие, учреждение, физик зат, шәхси эшмәкәр бозылган газоннарны, яшел үсентеләрне, балалар һәм спорт майданчыкларын, кече архитектура формаларын, борт ташын һәм юл йөрү өлешенең яки тротуарның бөтен килгән сыйфатлы итеп торгызырга тиеш.

5.2. Урамнарда, тротуарларда һәм майданнарда траншеялар һәм котлованнар салу вәкаләтле орган вәкиленең техник контроле астында башкарыла. Гамәлдәге коммуникацияләр белән кисешү урыннарында траншеяларны күмү жир асты

коммуникацияларен эксплуатациялэуче оешма вэкиллэре катнашында башкарыла. Эшлэр башкару өчен жаваплы зат траншея һәм котлованнар сала башлау вакыты турында вэкалэтле органга һәм тиешле оешмаларга үз вакытында хэбэр итэргэ тиеш.

5.3. Эгэр ачылыш камилләштерелгән катламда башкарылган булса, траншея һәм котлован каплау каток белән катламлы ком-гравий катнашмасы һәм аннан соң су сибелергэ тиеш.

Зонада камил булмаган капламаларны ачканда, траншея һәм котлованнар каплау жирле грунт тарафыннан каток белән тыгызланган һәм аннан соң су сибелгән булырга тиеш.

5.4. Материалларны туплауның сыйфаты һәм тыгызлыгы турында төзеклэндерү буенча эшчәнлекне контрольдэ тотарга вэкалэтле вазыйфаи затлар акт төзи. Траншеяларны кондицион булмаган грунт белән күмгәндэ, тиешле дәрәжэдэ тыгызланмыйча яки башка технологик нормаларны бозмыйча каплауның сыйфатына техник контроль ясаучы зат эшне туктатырга, акт төзергэ һәм аны административ хокук бозу турында беркетмэ төзергэ вэкалэтле затларга тапшырырга хокуклы.

5.5. Урам һәм тротуарларның юл өлешенэ киредән кар катламлы ком белән тыгызлап (су сиптереп), кышкы вакытта - карлы ком белән. Яшел зонаны (газоннарны) яңадан торгызу (кире каплау), аерманың өске катламын торгызу бары тик үсемлек грунты белән генэ башкарылуын исәпкэ алып башкарылырга тиеш. Үсемлек грунты катлавының калынлыгы 30 см дан да ким булмаска тиеш. Кире күмелгәннән соң территорияне, газонлы үлән орлыкларын чэчеп, үсемлеклэр грунты белән төзеклэндерэлэр.

5.6. Башкарма төшерүне башкарганчыга кадэр траншеяларны күмү рөхсэт ителми.

5.7. Урамнарның машиналар йөрү өлеше, йөрү юллары, шулай ук тротуарлар астында эшлэр башкарганда, капламаларны торгызу турыдан-туры линиялэр, параллель һәм перпендикуляр юллар һәм тротуарлар аша, юллар буенча траншеядан ике якка 20 сантиметрга капламның зарарсыз өлешен һәм бораулау жайланмасын ачкан вакытта тротуарлар буенча 15 сантиметр, һәм экскаватор ачкан вакытта 20 һәм 15 сантиметрдан да ким булмаган күлэмдэ башкарыла. Шул ук вакытта иске асфальтобетон киселэ, чистартыла, вертикаль диварлар һәм нигез өслеге битум белән сылана.

5.8. Торгызу эшлэрэннән соң грунт, материаллар, конструкциялэр, төзелеш чүп-чары һәм киртэлэрне жыештыру мәжбүри.

5.9. Юл катламнарын торгызу өчен түбэндэге сроклар билгеләнэ:

- магистральлэрдэ, скверларда, паркларда, жэяүлелэр сукмакларында, шулай ук зур хэрэкэттэге транспорт һәм жэяүлелэр урыннарында, торгызу эшлэре төзелеш оешмасы траншеяларын салганнан соң ук башланырга тиеш;

- калган очракларда-траншея салганнан соң 2 тэүлек эчендэ.

5.10. Юл катламының гамэлдэге катламын торгызу ел эйләнэсе алып барыла. Көзге-кышкы чорда (IV – I кварталлар) эшлэр башкарганда эшлэр житештерүче зыян күргән урынны кардан һәм боздан тулысынча чистартырга, юл катламының

аскы катламын торгызырга һәм аның кыш буе торышын күзәтеп торырга тиеш; жылы чорда, эмма 25 апрельдән дә иртәрәк түгел, асфальт-бетон катламын торгызырга тиеш. Асфальт-бетон катламнарын торгызуның технологик эзлеклеге тышкы һава температурасы $+10^{\circ}\text{C}$ -көз, $+5^{\circ}\text{C}$ -язын башкарылырга тиеш. Асфальт-бетон катламнарын торгызу мөмкин булмаган очракта, аларны тимер-бетон плитәләрдән жыелма катламнарга алыштыру рөхсәт ителә.

5.11. Көзге-кышкы чорда (IV – I кварталлар) тотрыклы тискәре температуралар килеп чыкканда, бозылган төзеклекне торгызу, эшләрен башкару мөмкинлеге булмау сәбәпле, вакытлыча схема буенча башкарыла һәм киләсе елның 1 июненә кадәр тулысынча торгызылырга тиеш, ә Ордерның гамәлдә булуы гарантия хаты һәм торгызу эшләре графигы нигезендә озайтыла.

5.12. Грунт утыртылган яки торгызылган өслек деформацияләнгән очракта, өч ел дәвамында кабат жир эшләрен башкаручы оешма эшне башкара, ул барлык дефектларны үз хисабына кичекмәстән бетерергә яки подрядчы тарафыннан аның үтәлешен финансларга һәм файдалануга тапшырырга тиеш.

5.13. Жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары хужалары күзәтү коеларының һәм яңгыр суларын жыю чокырларының люкларын (капкачларын) урнаштырырга һәм юл өслекләре тигезлегендә тотарга тиеш. Билгеләнгән СНИП таләпләренә туры килмәсә, люк биеклеген төзәтү тиешле органнарның беренче таләбе буенча 48 сәгать эчендә башкарылырга тиеш. Күзәтү һәм яңгыр суларын жыю коеларының һәм камераларның люклары ачык булу һәм коеларның люклары жимерелгән булу рөхсәт ителми. Аларны алмаштыру тиешле органнар таләп иткән вакыттан 2 сәгать эчендә башкарылырга тиеш.

Жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары хужалары күзәтү коесын ремонтлаганда аның конструктив элементларын гына түгел, аның янәшәсендәге люкның тышкы ягыннан 20 см радиустан да ким булмаган асфальт катламын торгызырга тиеш.

5.14. Төзекләндерүне (юл капламын, яшел утыртмаларны һ.б.) торгызу эшләрен башкару мөмкинлеге булмаганда, оешма, предприятие, юридик һәм физик зат үз көчләре белән башкарачак, әлегә эшләренә махсуслаштырылган оешмалар белән башкару өчен килешү төзәргә тиеш. Бу очракта күрсәтелгән шартнамә эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштергән вакытта вәкаләтле органга тапшырыла.

Килешү төзү төзекләндерү элементларын торгызган өчен эш башкаручы оешмадан җавапчылыкны төшерми.

Төзекләндерү элементларын (яшел зоналар, тротуарлар, борт ташларын) саклау мөмкин булмаган очракта, төзелеш заказчысы үз хисабына торгызуны башкара.

5.15. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, юридик һәм физик затлар тарафыннан башкарыла торган эш урамнарны, тротуарларны, жәяүлеләр юлларын, газоннарны, квартал эчендәге, ишегалды һәм башка территорияләренә тулысынча төзекләндергәннән соң тәмамланган дип санала.

5.16. Икенче көнне, төзекләндерү эшләре тәмамланганнан соң, заказчы подрядчы оешма белән берлектә, вәкаләтле орган вәкилләренә, территория хужаларына төзекләндерелгән юл өслекләре, газоннар һәм башка төзекләндерү

элементларын тапшырачак. Эшләрне тәмамлау датасы булып юлларны төзекләндерүне, газоннарны һәм өслекләрне торгызу турындагы актка кул кую датасы санала.

5.17. Урамнарда һәм мәйданнарда жир эшләрә башкарганга, әлеге кагыйдәләрне бозуларны контрольдә тотучы контрольлек итүче органнар, ордерда куелган шартларны үтәмәү, юл катламнарына һәм яшел үсентеләрне сыйфатсыз итеп салып кую, үз белдегәң белән ачу яки башка бозуларны (техник проект, эшләр башкару проекты) ачыклау очрагында эшләрне туктатып торырга һәм законда каралган тәртиптә гаеплеләрне җаваплылыкка тарту өчен вәкаләтле органга тәкъдим җибәрергә хокуклы.

6. Гамәлдәге жир асты корылмаларын бетерү

6.1. Әгәр жир асты корылмасы тузган яки башка корылма белән алыштырылган булса, челтәрдән өзелеп, ул грунттан чыгарылырга һәм акт белән рәсмиләштерелгән булырга тиеш.

Гамәлдәге жир асты корылмаларын чыгару буенча эшләрнең шактый зур бәясе булганда, алар түбәндәге шартларны мәжбүри үтәгәндә грунтта калдырылырга мөмкин:

1) коелар 1 метрдан да ким булмаган сүтелергә һәм җентекләп тыгызланган ком белән салынырга, ә капкачлар, рәшәткәләр һәм башка жиһазлар төшерелергә тиеш;

2) 300 мм диаметрлы һәм аннан югарырак коеларда һәм камераларда торба үткәргечләрнең чыгу һәм керү тишекләре тыгыз ябыштырыла;

3) зур зурлыктагы кирпеч һәм бетон жир асты корылмалары таш материаллар белән тыгызлана яки ком сибелә;

4) газүткәргечләр өзелә һәм өрдерелә;

5) электр кабельләре күмелергә тиеш

6.2. Күрсәтелгән барлык чаралар да әлеге корылмаларның башкарма сызымнарында чагыла, алар акт белән бергә вәкаләтле органга тапшырыла.

7. Ордерны ябу тәртибе

7.1. Эшләр тәмамланганнан соң, жир эшләрән башкаруга ордер алган оешма, предприятие, учреждение, шәхси эшмәкәрләр һәм физик затлар вәкаләтле органга түбәндәге документларны тапшырырга тиеш:

1) Ордер ачылганда килештерелгән кызыксынучы оешмалар тамгалары белән жир эшләрәнә ордерның төп нөсхәсе;

2) юлларны һәм җәяүлеләр тротуарларын төзекләндерүне тулысынча торгызу турында гарантияле хат;

3) объектны эксплуатациягә кабул итү турында дәүләт комиссиясе акты (яңа төзелеш, реконструкция);

4) бозылган төзекләндерү торгызылганнан соң казылган урынның фотосурәтләре;

6) Вәкаләтле орган белән килештерелгән яңа салынган һәм реконструкцияләнган инженерлык челтәрләрән һәм объектларны электрон рәвештә төшерү.

7) калдыктар барлыкка килү турында-калдыктарны махсус оешмаларга тапшыру актлары;

8) яшел үсентеләрне алып атканда, күчереп утыртканда яисә зыян күргән очракта - компенсацияле яшелләндерү буенча башкарылган эшләр актлары, яшел утыртмаларның тернәкләнү актлары. Компенсацияле яшелләндерү үткәрелмәгән очракта, яшел үсентеләрне сүткән өчен акчалата компенсацияне раслаучы түләү документлары;

9) бирелгән рөхсәттә күрсәтелгән шартларны һәм срокларны үтәү.

7.2. Башкарылган эшләрне кабул итү һәм төзекләндерү эшләре контрольдә тоту органнары тарафыннан имзаланган акт белән рәсмиләштерелә: вәкаләтле орган, территория хужасы, Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгы бүлегә (юлларда эшләр башкарганда һәм тротуарда) һәм эшләр башкаручы вәкиле.

7.3. Ачылу урынына чыгып тикшерелгәннән соң, теркәү кенәгәсендә ордерны ябу турында билгә куела. Документлар белән Ордер архивта ике ел дәвамында саклана.

8. Нигезләмәне бозган өчен җаваплылык

8.1. Әлеге Нигезләмә таләпләрен бозган юридик затлар, гражданнар һәм вазыйфай затлар, буйсынуга һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, Россия Федерациясенәң гамәлдәге законнары нигезендә җаваплы булалар.

8.2. Ордерсыз яисә билгеләнгән срокларны бозып жир эшләрен башкару үз белдеге белән башкару була һәм административ җаваплылыкка китерә.

8.3. Юл өслеген торгызу, территорияне төзекләндерү һәм жир эшләрен башкару срокларын үтәмәү өлешендә бозуларга юл куйган вазыйфай затлар һәм гражданнар Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә җаваплы.

8.4. Әлеге Нигезләмәне тупас бозу факты ачыкланган очракта, милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, жирлекләр хужалыгына шактый зур матди зыян китергән, предприятие яки оешмаларның вазыйфай затларына материаллар хокук саклау органнарына законнарда билгеләнгән тәртиптә тапшырыла ала.

Житештерү башланыр алдыннан Ордер алырга кирәк булган эшләр исемлеге

1. Төзелеш, реконструкция һәм капитал ремонт.

1.1. Жир асты инженерлык челтәрләре:

- торбалы-суүткәргечләр, канализация, жылылык челтәрләре, нефть үткәргечләр һәм газүткәргечләр, яңгыр канализациясе, дренаж;

- кабельле-электр челтәрләре, элемент челтәрләре, радио, телевидение, светофорлар, урам утлары.

1.2. Юллар, урамнарның машиналар йөрү өлеше, тротуарлар, борт ташы, бүлү полосалары, терәк диварлар, газоннар, электр линияләре терәкләре, тышкы реклама чаралары, светофорлар, яктыртыла торган юл билгеләре, мәгълүмати күрсәткечләр.

1.3. Торак, административ һәм житештерү биналары.

1.4. Биналар (аерым торучы, төзелгән), вакытлы жир өсте корылмалары:

- сәүдә, жәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары, автосервис, автозаправка станцияләре, ачык автостоянкалар һ.б. (аларның чикләрен дә кертеп).

2. Биналарда, беренче катлардагы биналарда урнашкан һәм гомуми файдалану территориясенә тышкы чыгуга ия торак булмаган биналарны реконструкцияләү, яңадан жиһазлау, яңадан планлаштыру һәм капитал ремонтлау.

3. Территорияне төзекләндерү һәм яшелләндерү.

4. Планлаштыру эшләре (грунт кисү һәм читкә этү, ложбина һәм чокырны күмү)

Сарман муниципаль районы
Башкарма комитет житәкчесенә

(алга таба - мөрәжәгать итүче).

(юридик затлар өчен-тулы исем, оештыру-хокукый форма, дәүләт теркәве турында белешмәләр; физик затлар өчен - фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, паспорт мәгълүматлары)

ГАРИЗА

(объектның исеме, адресы)

объектта жир эшләрен башкаруга ордерны килештерүегезне һәм бирүегезне сорыйм

Заказчы

(заказчы оешмасының исеме)

(башкарыла торган эшләр төрләре)

Эшләр «__» _____ 20 -«__» _____ 20 вакытында башкарылачак

Эшләр башкару өчен җаваплы

(вазыйфасы, фамилиясе, исеме, атасының исеме, телефон)

«__» _____ 20

Документларның тулы исемлеге

I. Ордер алу өчен тапшырыла:

1. Жир һәм төзелеш эшләрэн житештерүгә ордер алуға, Сарман муниципаль районының торак пунктларында тышкы төзеклэндерү элементларын бозуга бәйле инженерлык челтәрләрэн һәм коммуникацияләрне, эшләрне жайга салуга һәм яңадан урнаштыруга гариза (2 нче кушымта).
2. Ордер рәсмиләштерүгә юридик зат вәкиленең шәхесен яки вәкаләтләрэн раслаучы документлар.
3. 1:1000 һәм 1:500 масштаблы график материаллар белән проект документлары.
4. Утырган һәм деформацияләнгән очракта, төзеклэндерү объектын өч ел дәвамында кабат торгызуға гарантияле йөкләмә (инженерлык коммуникацияләрэн авария-торгызу ремонтына бәйле рәвештә жир эшләрэн житештерүгә ордерга кушымта);
5. Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына салымнар, жыемнар һәм башка түләүләр буенча бурычлар булмау турында белешмә (-ләр) (мөрәжәгать итүче инициативасы буенча) авария хәлләрэнә бәйле очраklar өчен бирелми (билгеләнә).

II. Инженерлык коммуникацияләрэн авария-торгызу эшләрэнә бәйле рәвештә жир эшләрэн башкаруга ордер рәсмиләштерү өчен тәкъдим ителә:

- эшләр башкару урынын жентекләп географик (адреслы) бәйләп, житекче имза куйган ордерны алу турында хат, авария-торгызу эшләрэн башкару өчен жаваплы башкаручыны (Ф.И.О. мастер), эшләр башкару срокларын күрсәтеп.
- Авария хәлендәге телефонограммасын (факсограммалар) жибәрү белән бер үк вакытта, аварияне бетерүче оешма бер тәүлек эчендә Башкарма комитетта аварияле эшләр башкаруга ордер рәсмиләштерергә тиеш.
- Кичке һәм төнге сәгатьләрдә, ял һәм бәйрәм көннәрэндә, башкарма комитетта ордер рәсмиләштергән очракта, авария хәлендәге эшләрне башкарырга рөхсәт ителә;
- утыртылган һәм деформация булган очракта, өч ел дәвамында төзеклэндерү объектын кабат торгызуға гарантия йөкләмәсе (инженерлык коммуникацияләрэн авария-торгызу белән бәйле рәвештә жир эшләрэн башкаруга ордерга кушымта);

III. Ордерны озайту өчен тәкъдим ителә:

- элек бирелгән ордерның оригиналы;
- яңа чорга эш графигы;
- башкарылган һәм төгәлләнмәгән эшләр күләме күрсәтелгән эш сызымы.

Ордер бирүдән баш тарту өчен нигез:

1) гариза бирүче тарафыннан документларның тулы күләмдә тапшырылмавы яисә тапшырылган гаризада һәм (яки) документларда тулы булмаган һәм (яки) дөрөс булмаган мәгълүмат булу;

5) тиешле документ гариза бирүче үз инициативасы буенча тапшырылмаган очракта, дәүләт хакимияте органының, жирле үзидарә органының яисә дәүләт хакимиятенең ведомство буйсынуындагы органының муниципаль хезмәт күрсәтү өчен кирәкле документ һәм (яки) мәгълүмат булмавы турында таныклаучы ведомствоара запроска җавабы килү;

3) элек алынган ордер буенча жир эшләрән башкарганнан соң бозылган төзекләндерү эшләрән торгызу буенча йөкләмәләрне үтәмәү;

Жир кишәрлеге дәүләт (муниципаль) милкенә керми

Ордерны ябу

Төзекләндерү эшләре тәмамланганнан соң, территорияне төзекләндерүнең бозылуы ачыкланган очракта.